

Nieuwsbrief maart 2013

Algemene Ledenvergadering woensdag 6 maart 2013

Het bestuur van de Historische Vereniging Den Dolder nodigt alle leden van onze vereniging uit voor de jaarlijkse Algemene Leden Vergadering die wij zullen houden op woensdag 6 maart 2013 om 20.00 uur.

De vergadering vindt plaats in dienstencentrum Pelita, Dr. Ramaerlaan 2, 3734 EB in Den Dolder.

Ook geïnteresseerden die lid willen worden van de vereniging zijn hierbij welkom.

Na de Algemene Ledenvergadering volgt een lezing over de geschiedenis van de Psychiatrie.

De heer dr E.D.E. Hoogenraad, voormalig huisarts in Maartensdijk, zal ons meenemen in de geschiedenis van de psychiatrie, een onderwerp dat ons door de aanwezigheid van de Hoeve in ons dorp na aan het hart ligt.

Hij vertoont uniek beeldmateriaal en vertelt op zijn innemende, betrokken wijze de moeizame tocht van medici en besturen naar een menswaardige behandeling van hen die ooit Dollen genoemd werden.

Vrijwilligers voor de vereniging

Onze kroniek en nieuwsbrieven worden veel en graag gelezen. U begrijpt dat de redactie en het bestuur steeds op zoek zijn naar nieuwe verhalen. Deze verhalen moeten ook beschreven worden.

Voelt u zich geroepen daarin actief te worden en/of ons te helpen bij de vele werkzaamheden in het archief ?

Meld u aan bij onze secretaris: *Dick van Lier*,
secretaris@historischeverenigingdendolder.nl (telefoon 030-2284505)

Door de veelheid aan activiteiten is er altijd belangstelling voor enthousiaste- en kundige vrijwilligers op elk (digitaal) gebied.

100 jaar Den Dolder

De activiteiten van 100 jaar Den Dolder liggen inmiddels alweer achter ons en de speciale website is inmiddels uit de lucht. Wilt u het programma 100 jaar Den Dolder 2012 toch nog eens bekijken dan kunt u die vinden op de website van de Historische Vereniging onder "activiteiten" onder het kopje 100 jaar Den Dolder

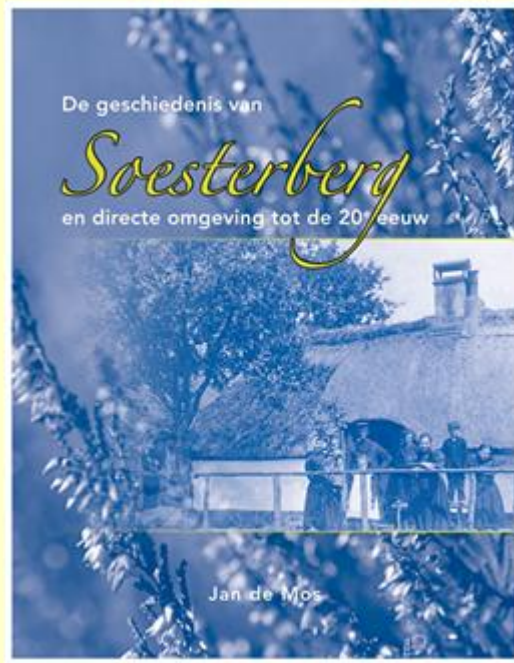
Boek over Soesterberg

DE GESCHIEDENIS VAN SOESTERBERG IN KAART GEBRACHT

Na anderhalf jaar van onderzoek is het dan eindelijk zover. Het door Jan de Mos geschreven boek "*De geschiedenis van Soesterberg en directe omgeving tot de 20e eeuw*" werd onlangs ten doop gehouden.

Het boek telt 350 bladzijden en is rijk geïllustreerd, kortom een zeer omvangrijk lees- en kijkboek. De winkelprijs bedraagt € 29,95.
boekhandels Van de Ven in Soest en Kramer & Van Doorn in Zeist.

www.historischeverenigingdendolder.nl

Aanleiding

Precies 25 jaar geleden verscheen het eerste boekje over Soesterberg van Dik Top c.s. Aanleiding was het 150-jarige bestaan van de katholieke parochie. De latere boekjes van Top geven een goed inzicht van de geschiedenis van het dorp in de 20e eeuw. Jan de Mos nam bij het 175-jarige bestaan het initiatief om juist de geschiedenis van daarvoor in kaart te brengen. Deze boeken sluiten mooi op elkaar aan. Dik Top heeft daarom in dit boek graag het voorwoord geschreven.

Soesterberg is meer dan een dorp van struikrovers

In het boek wordt kort stilgestaan bij de historie van het gebied, dat werd gevormd in de ijstijd. Jagers-verzamelaars trokken daar in die tijd al over heen. Vele grafheuvels duiden ook op bewoning in de latere bronstijd. In de middeleeuwen was het nog steeds een verlaten gebied. Dat veranderde pas in de Gouden Eeuw met de aanleg in 1653 van een nieuwe weg van Utrecht naar Amersfoort: “*de Wegh der Weegen*”. Toen vestigden zich de eerste vaste bewoners op “*Den Bergh*”. Naast de rijke adel en bestuurlijke elite was dat een volk van arme daggelders, bezembinders en bijenhouders. Pas in 1837 kreeg het dorp Soesterberg zijn officiële naam met een eigen R.K. kerk en een schooltje. Door de komst van militairen op Kamp van Zeist maakte Soesterberg zijn eerste bloeiperiode mee. De jaarlijkse grote manoeuvres trokken duizenden bezoekers met druk bezochte kermissen. De horeca speelde daar voortvarend op in. Met de komst van trein en tram werd Soesterberg een toeristische plek in een mooie omgeving. Maar de echte bloei kwam pas met de komst van de luchtvaartpioniers in het begin van de 20e eeuw.

In het boek komen ook de maatschappelijke ontwikkelingen uitvoerig aan bod. Het geeft daarmee een compleet overzicht van het ontstaan van het dorp en haar inwoners. In de naamlijst komen meer dan 600 personen voor. Het boek is daarom ook voor onderzoekers van stambomen bijzonder interessant. Verder is er onderzoek gedaan naar de veiligheid rond het dorp. Het hardnekkige verhaal over struikrovers blijkt overigens een mythe te zijn.

[Het door Jan de Mos samengestelde boek over Soesterberg is o.a. te koop bij The Readshop in Den Dolder.](#)

Verdwenen dorpen in Nederland

CartoMagie heeft een kaart vervaardigd van de verdwenen nederzettingen in Nederland die auteur Bert Stulp in zijn boekenserie [Verdwenen dorpen in Nederland](#) heeft beschreven. Op de kaart zijn alle steden, dorpen en gehuchten afgebeeld, inclusief de periode en de reden(en) van verdwijning - overstroming, zandoverstuiving, oorlog, industrie - infrastructuur, ontvolking, concurrentie en verplaatsing.

De ondergrond is een mix van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en basistopografie, met een schilderij van de Sint Elisabethsvloed en de dijkbreuk bij Wieldrecht als decor. Contouren van Nederland in 800 en 1500 zorgen voor een bijzonder schaduw-effect.

De kaart is een echte aanwinst voor geïnteresseerden in de geschiedenis van Nederland, en in verdwenen dorpen in het bijzonder. De kaart is uiteraard prima te combineren met de boeken uit de serie Verdwenen dorpen in Nederland.

Bent u geïnteresseerd? U kunt de kaart als poster (A1) bestellen via www.cartomagie.nl. De kosten zijn EUR 22,50 per exemplaar, exclusief EUR 6,75 verzendkosten.

Expositie Kasteel Drakensteyn

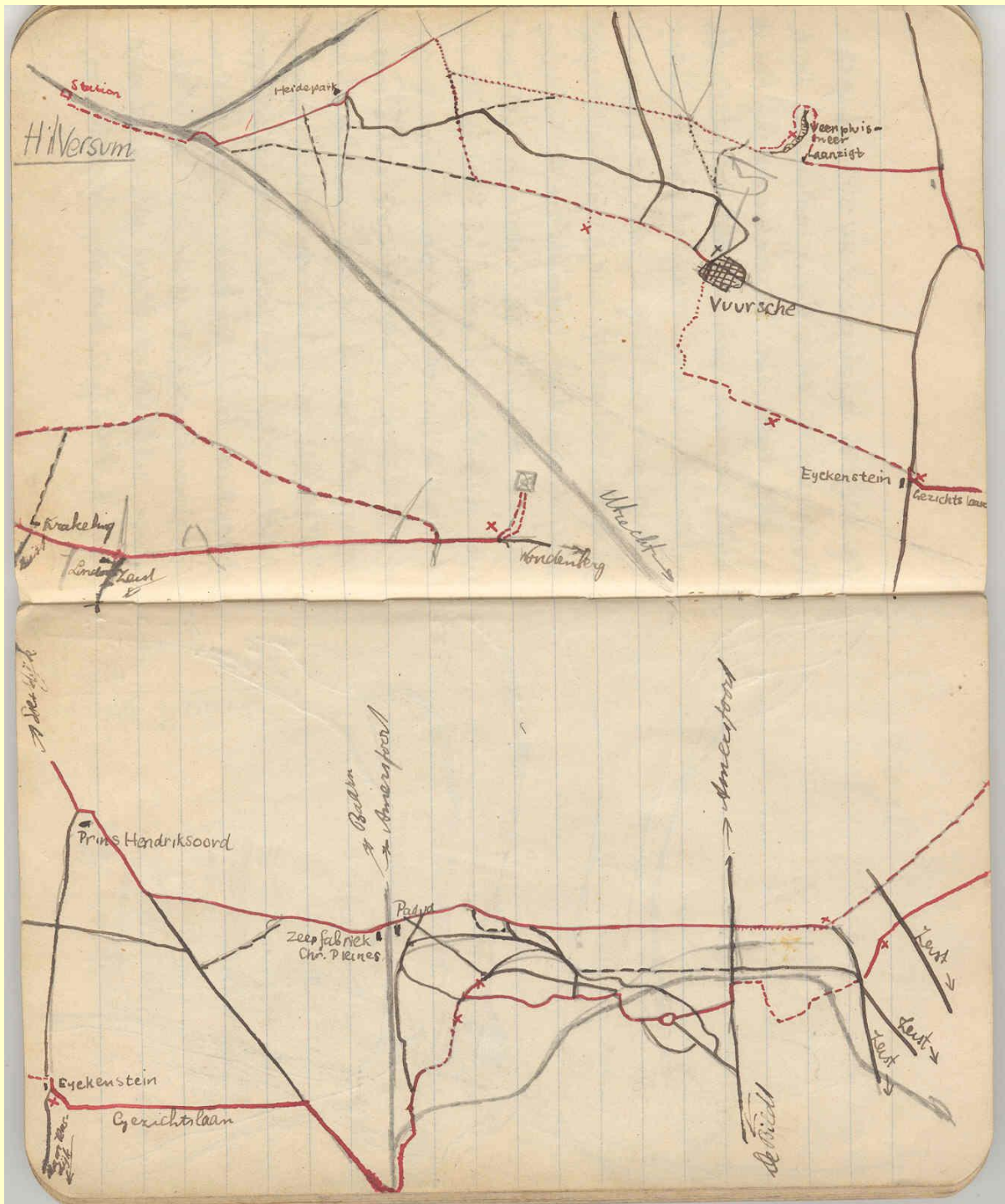
Een speciale expositie ingericht met betrekking tot Kasteel Drakensteyn. Hij bestaat uit wissellijsten met foto's en historische informatie en twee vitrines met relieken Drakensteyn betreffende.

De expositie is samengesteld door de Historische Kring Baerne en wordt u aangeboden in samenwerking met de Bibliotheek Eemland, vestiging Baarn. Deze speciale expositie over "Kasteel Drakensteyn", bevindt zich in de bibliotheek in Baarn op de begane grond, Hoofdstraat 1 en is te bezichtigen tijdens openingsuren van de bibliotheek.

Op de volgende pagina's leest u het verhaal over een fietstocht in 1917 naar de pyramide van Austerlitz

Zondag 3 juni 1917: NAAR DE PYRAMIDE

(door Hermann Hülsmann, 15 jaar oud)

Om een kwart voor zeven de deur uitgegaan zijn wij (oom Arie en ik) langs de Soestdijker Straatweg en het fietspad langs de provinciale grens rechts, en na daarna het eerste pad links te zijn ingeslagen, een prachtige beukenlaan, spoedig beland bij het pluismeer. Dat meer ligt prachtig verscholen achter beuken, dennen en eikenhakhout. Het is geheel omgeven door donkere dennenwouden, en tussen dezen en het meer zelf, dat een langwerpige gebogen vorm heeft, strekt zich een brede vlakte uit, een en al veenpluis. We liepen er eens omheen. Zonedauw groeide in het wagenspoor, bosbessen aan de bosrand. Een stuk of wat eenden vlogen schreeuwend in wijde kringen om ons heen: zeker hadden we ze opgejaagd.

Doordat de lucht slechts licht bewolkt was, ontstonden die prachtige lichteffecten, die men vooral op de schilderijen der Oud-Hollandse meesters aantreft. Het ene ogenblik weerkaatste het heldere zonnelicht in het golvende meer, en dan weer toog een donkere schaduw langzaam over het landschap. Alleen al het zien van de kleurwisseling was een tocht naar het meer waard.

Langs een paar vriendelijke boerderijtjes gingen we nu weer naar de hoofdweg terug, die bij het slot Pijnenburg uitkomt op de straatweg Soestdijk–Maartensdijk. Eerst sloegen we de Biltse Straatweg en even later de Dolderse Weg in. Deze weg loopt door een wel niet groots, maar toch vriendelijk landschap. Stukjes heideveld, graslandjes, groepjes opgeschoten dennetjes en eikenhakhout wisselen hier af in alle mengelingen en groeperingen.

Tot nu toe gingen we door de uitgestrekte bezittingen van Prins Hendriksoord, maar nu strekte zich aan onze linkerhand uit de 'Willem Arntszhoeve'. Spoedig kwamen we bij de zeepfabriek van Chr. Pleines en daarmee bij het dorpje Padua. De streek werd nu bosachtiger, en door een mooie laan bereikten we tenslotte 'Huis ter Heide' waar de Dolderse Weg de straatweg Utrecht–Amersfoort snijdt. Wij gingen rechtdoor, nu langs een zandweg. Het fietsen baarde in het begin geen moeilijkheden, maar later kwamen er toch dikwijls moeilijke ogenblikken.

Een eindje verder bij een kruispunt besloten we om eens even te rusten. We bonden de hangmatten op, en niet lang daarna lagen we kalmpjes te wiegen tussen de jonge dennetjes, onderwijl ons boterhamrantsoen van deze dag eens duchtig aansprekend.

Na een drie kwartier zo gelegen te hebben, gingen we weer verder. We volgden maar steeds, rechtdoor, het verlengde van de Dolderse Weg door prachtige beuken- eiken- en dennenbossen. Iemand, die zeker bang is voor bosbranden, heeft hier in een aantal gedichten de wandelaar aangemaand om voorzichtig te wezen met lucifers, sigaren, pijpen, enz. met het oog op brandgevaar. Een van deze dichterlijke ontboezemingen luidt als volgt:

Een sigaret in 't droge gras
Brenkt bos en baas in zak en as.

Hoewel we wel enkele keren geweifeld hadden welke weg we nu precies moesten volgen, kwamen we tenslotte toch op de grote straatweg uit: Utrecht – Zeist – Woudenberg – Arnhem, vlak bij de Pyramide van Austerlitz. We sloegen dus linksaf en kwamen na enige minuten tijdens bij het hotel ‘De Pyramide’. Rechts van ons stonden met regelmatige tussenruimten bosjes beukenbomen ‘in gevuld carré’, die vast en zeker de gardesoldaten voorstelden die de pyramide moesten bewaken, zoals Oom zei.

In het Hotel gekomen zetten we daar onze fietsen neer en gingen eerst eens naar de pyramide. Ik vergat natuurlijk niet mijn fotografiestoestel. Weldra rees de naald voor ons op tussen ’t geboomte. Sinds Oom hier ’t laatst geweest was, had de pyramide een hele verandering ondergaan. De naald was er toen nog niet, en nu moet men entree betalen, wat vroeger niet ’t geval was, en een stenen trap (100 treden!) vergemakkelijkt de beklimming, die vroeger langs zig-zag paadjes geschiedde. Halverwege heeft men al een klein platform gemaakt, maar het uitzicht is daar nog niet veel bijzonders.

Maar toen we waren bovengekomen, ontrolde zich een groots panorama voor onze ogen. We troffen het met de belichting, zoals ik boven reeds heb verteld. In het zuiden en zuidoosten is het landschap zelf niet bepaald afwisselend, maar daar dit de zonzijde was, werd veel door de lichtspelingen vergoed. Vooral aan de kant van Utrecht en Amersfoort is veel afwisseling. De forse Dom van Utrecht en de kerk van Amersfoort steken ver boven alles uit. Zelfs de toren van Nijkerk is duidelijk zichtbaar.

Aan de noordkant ziet men het vliegterrein van Soesterberg, waar toen door de artillerie geschoten werd, zoals een militair ons meedeelde, die tevens de welwillendheid bezat ons even zijn kijker te lenen. De Hilversumse kerktoren kan men ook duidelijk zien. Het was een heerlijk gezicht, dat weidse landschap ieder ogenblik van kleur te zien veranderen. Een kiek nam ik in de richting van Amersfoort, met de torens van die plaats, Nijkerk, enz. De Zuiderzee heette daar ook zichtbaar, maar ik kon niets bemerken, evenmin als van Amsterdam.

De naald zelf was gesloten, de sleutel was in handen van de boswachter. Een gedenkteken naast de deur, die zoals vanzelf spreekt met tal van namen bekrast was, vertelde ons dat de pyramide zelf opgericht werd in 1804, dat de houten obelisk gesloopt werd in 1808, en dat een stenen daarvoor in de plaats kwam in 1894.

Toen we eindelijk weer afdaalden was het omstreeks 11 uur. We richtten onze schreden naar het hotel De Pyramide en gebruikten daar wat, onder het verorberen van de rest van ons brood. Een moeilijkheid leverde voor ons de terugweg op. Maar tenslotte hadden we een plan opgemaakt en om 12 uur ondernamen we de thuisreis.

We gingen eerst de straatweg een eind af in de richting Zeist. Tal van nieuwe villa’s rezen op tussen ’t hout. Bij een bocht kwamen we langs café ‘London’. Tegenover de uitspanning en het pension ‘De Krakeling’ ligt thans een groot buiten, dat nog de duidelijke sporen draagt van jeugd. De straatweg gaat hier linksaf, maar wij gingen rechtdoor langs tal van nieuwe villa-lanen (zonder villa’s nog wel!). Aan beide zijden strekken zich de Schaerweider Bossen uit die zelfs doorlopen tot de andere zijde van de Dolderse Weg. Tenslotte boog de grintweg echter linksom naar Zeist en kwamen we op een zandweg.

We staken de spoorweg naar Zeist over en sloegen een pad rechts in, waar slechts een heel smal paadje langs liep, dat geschikt was voor fietsen (*winkelhaak!!*). Dat prachtige beukenlaantje voerde ons naar de halte Huis ter Heide aan de spoorlijn naar Zeist. We staken de spoorlijn niet over, daar we merkten dat de kaart ons misleid had, maar gingen de straatweg Amersfoort – Utrecht een eindje op en sloegen een zij-straatweg in, die ons voerde naar de halte Bosch en Duin aan de spoorlijn naar Zeist. We staken over, en hier vertelde een wegwijzer ons dat we links moesten afslaan om te komen aan het Biltse station.

We gingen die weg in, maar jawel hoor, we hadden al een heel eindje gereden toen plotseling de straatweg bedankte voor de eer ons nog langer te leiden en een brede mulle zandweg zijn taak overnam. We waagden er ons echter maar niet aan, want wie weet hoe lang het wel duurde. We informeerden daarom bij een huisje, wat het beste was, en of we misschien niet beter deden te gaan naar Padua, waarvan de fabrieksschoorsteen boven 't geboomte rechts van ons uitstak. Men vertelde ons dat het zandige gedeelte slechts 5 minuten duurde en we waagden het erop. We hielden het wel niet lang vol, maar na een ogenblikje rustens waren we tenslotte toch in staat de straatweg te halen en station De Bilt te bereiken.

We sloegen de straatweg in naar Soestdijk en sloegen weldra linksaf de Gezichtslaan in, een prachtige rechte beukenlaan door beuken-, berken-, eiken- en dennenbossen. Verderop is hij ook beplant met eiken, sparren en andere bomen en loopt hij vooral door eikenhakhout, dennenaanplant, akkers en weilanden. Aan het eind der laan ligt schitterend achter weilanden en grasperken die ineenvloeien – want van de straatweg Maartensdijk–Soestdijk is niets te zien – en tussen opgaand geboomte het buiten 'Eijkenstein' dat door zijn zuilenrij doet denken aan een Romeins landhuis uit het zuiden.

We sloegen nu rechts van Eijkenstein de eerste zijweg van de straatweg in. Dit mooie weggetje loopt tussen de bossen door die afgewisseld worden door akkertjes en weilandjes, nu eens rood van de zuring, dan weer blauw van de ereprijs, of ook geel van de boterbloemen. Langs de greppel groeien varens en hondsdraf. Hier en daar liggen, vriendelijk verscholen tussen 't hout, kleine huisjes, door tuintjes omgeven. We kwamen tenslotte op een open plekje bij een viersprong, en we vleiden ons daar even neer onder de zware beuken. Tenslotte kwamen we langs tal van smalle paadjes en ongebaande weegjes uit op het fietspad Hollandsche Rading–Vuursche. We zetten nu koers naar het laatste dorpje en gingen de zandweg Hilversum–Wasmeer–Lage Vuursche op. Het was hier wel heel mooi, maar met grote moeite kwamen we slechts vooruit.

Tenslotte strekte zich aan de linkerkant een heuvelig heidelandschap uit, overal doorgroeid met dennenbosjes. We besloten hier eens te rusten. De fietsen werden in de greppel gelegd in de schaduw van een paar dennetjes en zelf legden we ons neer in een der glooiingen van het heideland. Heerlijk lagen we daar een uurtje....

Tenslotte reden we verder, sloegen het fietspad (dat de weg kruist) in naar de Weduwe Glazemaker, gingen langs haar woningen en kwamen weldra uit op de Soestdijker Straatweg, waarna we ten spoedigste huiswaarts keerden.

